

Underviservejledning

Forløb 4: Menneskerettigheder i en pædagogisk praksis

Følgende er en vejledning til undervisere, der ønsker at anvende e-læringsmaterialet 'Menneskerettigheder i en pædagogisk praksis'. Materialet er målrettet lærer- og pædagogstuderende.

Forløbet 'Menneskerettigheder i en pædagogisk praksis' er fjerde og sidste forløb i en række på fire. De tre første forløb er 'Introduktion til menneskerettigheder', 'Menneskerettigheder i et moderne samfund' og 'Undervisning i menneskerettigheder'.

Vejledningen indeholder en oversigt over;

1. materialets anvendelse
2. de videns- og færdighedsmål, som forløbet berører
3. forløbets kapitler, herunder centrale temaer, begreber og modeller
4. øvelser
5. quizzer, inklusiv svar
6. referencer og ressourcer forløbet henviser til

1. Materialets anvendelse

Materialet er udviklet som blended learning-materiale, hvor de studerende forbereder quizzer og øvelser inden undervisning, og sammen med underviser arbejder med indholdet i undervisningen. Materialet er en interaktiv, digital grundbog, hvor undervisere kan vælge at anvende hele materialet eller udvalgte dele.

Det er muligt at navigere frit igennem hele materialet. Der skal angives et svar i quizzerne, men efter to forsøg kommer man automatisk videre, selv om der er angivet et forkert svar. Det er muligt at springe hele quizzen over ved at klikke videre i menuen.

Det tager ca. 2 - 2 ½ time at gennemgå materialet inklusiv quizzer og eksklusiv gruppeøvelserne.

2. Videns- og færdighedsmål

Materialet er udviklet med udgangspunkt i en modulbeskrivelse for et specialiseringsmodul i læreruddannelsen. Du kan finde modulbeskrivelsen som bilag.

Vidensmål	Færdighedsmål
Pædagogiske tilgange, undervisningsmaterialer og øvelser der fremmer en menneskerettighedsbaseret tilgang til undervisning i menneskerettigheder	Planlægge og videreudvikle interaktive, participatoriske læringsforløb der handler om menneskerettigheder tilpasset alder, læringsmål og trin og som respekterer de deltagendes rettigheder
Religion og menneskerettigheder i en skolekontekst	Afveje og håndtere etiske og menneskeretlige dilemmaer mellem religion og skole
Pædagogiske tilgange der tager udgangspunkt i at skabe lige muligheder for alle under hensyntagen til de i menneskeretten beskyttede diskriminationsgrunde	Kan undervise på måder der fremmer et fordomsfrit og inkluderende læringsmiljø uanset etnicitet, religion eller tro, alder, handicap, seksuel orientering eller kønsidentitet sociale baggrund eller andet
Lærens rolle i forhold til respekt for elevernes grundlæggende menneskerettigheder, herunder FN's børnekonvention og centrale principper vedrørende ligestilling (artikel 2), barnets tarv (artikel 3), liv og udvikling (artikel 6) og medbestemmelse (artikel 12)	Karakterisere og diskutere lærerens rolle i forhold til at respektere og fremme børns rettigheder i skolen, i fritiden og i familien
Centrale menneskerettigheder for udsatte børn i skole- og familiesammenhænge	Formulere indberetninger til social myndigheder i et passende sprog og med respekt for menneskerettighederne

3. Kapitler; temaer, begreber og modeller

Forløbet er bygget op omkring følgende tre kapitler og fem temaer, som indeholder øvelser og quizzer.

Menneskerettighedernes relevans for en pædagogisk praksis

Kapitlet giver en indledende introduktion til, hvorfor menneskerettighederne er relevante i den pædagogiske praksis.

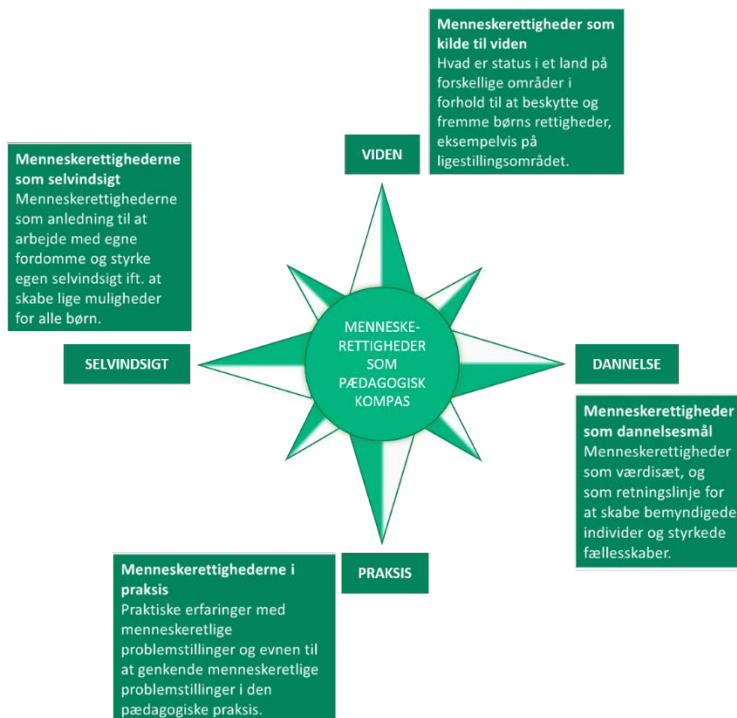
- Menneskerettighederne gælder for alle mennesker, og dermed også for børn og unge.
- Danmark har ratificeret FN's børnekonventionen og har dermed forpligtet sig til at leve op til indholdet af denne.
- Lærere og pædagoger er som myndighedspersoner forpligtet til beskytte og fremme elevers rettigheder i og uden for skolen.
- FN's børnekonvention fremhæver, at alle beslutninger, der vedrører børn, altid skal træffes med udgangspunkt i barnets bedste. Der findes ikke en tjekliste, der beskriver barnets bedste, men Socialstyrelsen har nedskrevet en række forhold, der kan være med til at definere principperne om barnets bedste.

Kapitlet berører også de udfordringer, skoler kan have med at skabe rammer, værdigrundlag og politikker, der kan bidrage til at sikre og beskytte børns rettigheder, eksempelvis ligebehandling af alle elever.

Afslutningsvis henvises til FN's anbefalinger til den danske stat om at styrke undervisning i menneskerettigheder for professionelle grupper, der arbejder med børn og unge.

Model: Menneskerettigheder som pædagogisk kompas

Kapitlet introducerer modellen 'det pædagogiske kompas', der gennem de fire dimensioner *viden*, *selvindsigt*, *praksis* og *dannelse* beskriver, hvordan pædagogiske fagpersoner kan anvende menneskerettighederne som retningslinje og argumentation i den pædagogiske praksis. De fire dimensioner bliver uddybet gennem en række øvelser. Øvelserne kan gennemføres i undervisningen eller i studiegrupper (se under øvelser).

Fem menneskeretlige og pædagogiske problemstillinger i skolen

Det sidste kapitel er inddelt i fem undertemaer, der eksemplificerer, hvordan menneskerettighederne kan skabe fundament for en pædagogisk praksis i grundskolen.

Tema 1: Trivsel og sårbare grupper

Temaet behandler børns trivsel som en afgørende faktor for udvikling og læring. Vold og mobning i skolen behandles efterfølgende. Forbud mod mobning er ikke i sig selv en beskyttet menneskeret, men FN's børnekomité lægger vægt på, at de menneskeretlige værdier skal gennemsyre skolehverdagen og undervisning. Ifølge komiteen opfylder et land ikke kravene, hvis skolen tillader mobning eller vold.

Afsnittet rundes af med viden, øvelser og en quiz, der handler om asylbørn i en dansk skolesammenhæng (se under øvelser og quizzet).

Tema 2: Underretning

Afsnittet handler om den skærpede underretningspligt, som fagpersoner der arbejder med børn har. Der henvises til serviceloven, hvor underretningspligten er beskrevet, og til FN's børnekonvention, der beskriver, hvordan myndighedernes er forpligtet på at skabe trygge rammer for børn. Afsnittet behandler også tavshedspligten, som pædagogiske fagpersoner ligeledes er underlagt. Materialet forklarer, hvordan underretningspligten går forud for tavshedspligten.

Afsnittet indeholder en quiz og øvelse om underretningspligten samt en casebaseret øvelse om tavshedspligten (se under øvelser og quizzet).

Tema 3: Normkritiske læringsrum

Afsnittet introducerer til sociale normer og fagpersoners betydning for læring og derigennem, hvorfor det er vigtigt at arbejde med normkritiske læringsrum. Begrebet normkritik præsenteres, herunder hvorfor det er relevant at arbejde med normkritik i skolen, og hvordan det kan gøres i praksis.

Afsnittet indeholder tre forskellige øvelser om normkritiske læringsrum og skolers arbejde med forskellighed (se under øvelser).

Tema 4: Inklusion i hverdagen

Afsnittet handler om det mangfoldige elevgrundlag, inklusion og rummelighed i folkeskolen. Alle elever mødes som elever og ikke inklusionselever, og det er lærere og pædagogers rolle at arbejde med at skabe inkluderende sociale og faglige fællesskaber. Afsnittet præsenterer ligeledes de internationale rammer for inklusion, herunder FN's handicapkonvention og Salamanca-erklæringen.

Afsnittet indeholder en quiz og øvelse om fællesskab samt en casebaseret øvelse om inklusionsudfordringer i skolen (se under øvelser og quizzet).

Tema 5: Magtanvendelse

Afsnittet behandler magtanvendelse i skolen og det medansvar, som fagprofessionelle har for at sikre at skolemiljøet er præget af regler og normer, der i overensstemmelse med menneskeretlige værdier. Lovrammen for magtanvendelse beskrives, herunder bekendtgørelsen om fremme af god orden i folkeskolen. Materialet behandler ligeledes, at magtanvendelse ikke blot handler om fysisk magt. Flere undersøgelser og eksperter har peget på, at der er behov for at klargøre, hvornår der er tale om magt, og

hvilke procedure, der bør være for læreren og skolen i forbindelse med magtanvendelse. Afsnittet præsenterer en række anbefalinger fra blandt andet Børnerådet.

Afsnittet indeholder en quiz om to former for magtanvendelse samt en række forskellige øvelser, hvoraf en af dem er casebaseret (se under øvelser og quizzet).

4. Øvelser

Der findes 17 øvelser i forløbet. Øvelserne er formuleret på måder, hvor de studerende skal reflektere over og diskutere med deres medstuderende; i studiegrupper eller på holdet. Øvelsens nummer henviser til nummeret i materialets menu, hvor du kan finde øvelsen. Alle øvelser kan downloades som en pdf, hvor man kan skrive noter direkte i og gemme på sin egen computer. Øvelserne kan også anvendes som handout i undervisningen. I det følgende er de fem øvelser vist. Du kan finde alle øvelserne som handout på [Institut for Menneskerettigheders læringsportal](#)

De 17 øvelser er:

- 4.1 Menneskerettigheder og din pædagogiske praksis
- 5.2 Menneskerettigheder som kilde til viden
- 5.3 Menneskerettigheder som dannelsesmål
- 5.4 Menneskerettigheder som kilde til selvindsigt
- 5.5 Menneskerettighederne i den pædagogiske praksis
- 7.6 Asylbørn i dansk skolesammenhæng
- 8.6 Tavshedspligt og Anne & kollegaerne
- 8.7 Underretning og det pædagogiske kompas
- 9.6 Hvordan skaber man et normkritisk læringsrum?
- 9.7 Skolers arbejde med forskellighed
- 9.9 Normkritik og det pædagogiske kompas
- 10.4 Fællesskabets betydning
- 10.9 Inklusionsudfordringer i skolen
- 10.10 Inklusion og det pædagogiske kompas
- 11.4 Hvornår er der tale om magtanvendelse?
- 11.10 Hændelser med magtanvendelse i skolen
- 11.12 Magtanvendelse og det pædagogiske kompas

4.1 Menneskerettigheder og din pædagogiske praksis

MENNESKE-
RETTIGHEDERNES
RELEVANS FOR EN
PÆDAGOGISK PRAKSIS

ØVELSE

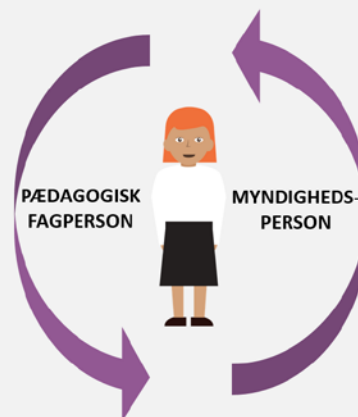
↓ PDF

Menneskerettighederne og din pædagogiske praksis

Som lærer og pædagog har du både et professionelt ansvar som myndighedsperson og en professionel rolle som pædagogisk fagperson. Du skal blandt andet være med til at sikre, at børns rettigheder fremmes og beskyttes i den pædagogiske praksis, og at børn trives og udvikler sig.

Overvej følgende, og diskutér dine overvejelser med din studiegruppe eller i undervisningen:

- Hvad indebærer de to roller som myndighedsperson og pædagogisk fagperson?
- På hvilke måder er de to roller forbundet?

5.2 Menneskerettigheder som kilde til viden

MODEL:
MENNESKERETTIGHEDER
SOM PÆDAGOGISK
KOMPAS

ØVELSE

Menneskerettigheder som kilde til viden

Som lærer og pædagog er det en del af din grundfaglighed, at du kan tage vare på elevens trivsel og udvikling.

Viden om menneskerettighederne og deres status i Danmark eller andre steder i verden kan være med til at kvalificere dine forståelser og undersøgelser af elevernes trivsel og udvikling i din egen praksis.

- Undersøg selv eller sammen med din studiegruppe, hvilken viden du/I kan finde om børns trivsel, udvikling og deres rettigheder.

Klik videre for at se eksempler på spørgsmål, som du kan undersøge, og forslag til sider, hvor du kan søge efter viden.

Menneskerettigheder som kilde til viden

Eksempler på spørgsmål:

- Har børn lige muligheder i skolen, uanset social status, køn, etnicitet, handicap eller seksuel orientering?
- Hvor mange børn oplever mobning eller diskrimination?
- Møder særligt udsatte børn barrierer i skolen, der hæmmer deres læring og udvikling?
- Undervises børn i deres rettigheder?
- Hvor mange børn mener, at de kender deres rettigheder?

Du kan blandt andet søge viden hos følgende:

Danmarks Statistik
Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI)
Kommunernes Landsforening
Danmarks Evalueringsinstitut
Institut for menneskerettigheder
Børnerådet
FN's børnekomité
FN's kvindekomité
FN's handicapkomité
FN's racediskriminationskomité
FN's UPR (stateres eksamen i menneskerettigheder)

5.3 Menneskerettigheder som dannelsesmål

Menneskerettigheder som dannelsesmål

Folkeskolens formålsparagraf fremhæver værdier som medansvar, frihed, åndsfrihed og ligeværd som en central del af elevernes læring og dannelse.

Værdi- og dannelsesbegreber kan give anledning til diskussioner om, hvad de indebærer, og hvordan man sikrer, at værdier ikke påtvinges mennesker.

Menneskerettighederne kan være et gyldigt, begrundet og frugtbart afsæt for at tale om frihed, åndsfrihed, ligeværd og medansvar.

På næste side præsenteres du for refleksionsspørgsmål, der omhandler 'det gode børneliv'.

Menneskerettighedernes værdigrundlag

Menneskerettighederne er resultatet af forhandlinger og enighed blandt regeringerne fra hele verden.

Menneskerettighederne bygger på værdier, som er fælles for alle større religioner og kulturer, og er anerkendt af - men ikke nødvendigvis praktiseres i - næsten alle lande i verden.

Værdierne bag menneskerettighederne er således universelle, selv om den måde, de bliver udtrykt, kan variere meget fra det ene samfund til det andet.

Det gode liv

Se på børnene på billedet og overvej:

- Hvad skal der til for at de vokser op og får et godt liv?
- Hvilke tre forhold mener du er de vigtigste?
- Hvilke menneskerettigheder fremmer præcis de tre forhold, du har udvalgt?

Skriv dine noter ned, og diskutér med dine medstuderende, hvad I mener, der er med til at skabe et godt liv for børn.

5.4 Menneskerettigheder som kilde til selvindsigt

Menneskerettigheder som kilde til selvindsigt

Vi lever og arbejder alle sammen inden for en række pædagogiske og sociale normer i vores samfund. Som et resultat tager vi den måde, vi handler og agerer på for givet og ser det som normalt.

Som fagperson der arbejder med børn og unge, er det vigtigt at reflektere over sine egne forudindtagelser og deres indflydelse på ens praksis i relation til børnene i skolen.

På næste side finder du en refleksionsøvelse, som omhandler selvindsigt i den pædagogiske praksis.

Dukketesten

I kortfilmen *Dukketesten* (2008) skal 41 brune, danske børn i alderen 4-8 år vælge den flotteste dukke. Filmen er inspireret af et amerikansk forsøg fra 1940'erne.

Se klippet fra kortfilmen og overvej;

- Hvordan kan børnenes valg forklares?
- Har du selv oplevet situationer, hvor den pædagogiske praksis var med til at skabe ulige muligheder og evt. give børnene et negativt selvbillede?

[Klik for at se filmen i sin fulde længde \(ca. 12 min\)](#)

5.5 Menneskerettighederne i den pædagogiske praksis

Menneskerettighederne i den pædagogiske praksis

Som lærer og pædagog møder du dagligt pædagogiske udfordringer i forhold til børnenes trivsel, udvikling og læring.

Situationer der omhandler inklusion, ligebehandling, differentiering, ikke-diskrimination, sårbare børn, børn med særlige forudsætninger og børn med særlige behov er pædagogiske såvel som menneskeretlige problemstillinger.

Det stiller dels krav til en grundlæggende viden om, hvilke rettigheder børn og voksne har, og hvordan rettighederne beskyttes og fremmes, og dels krav til at se og forstå de problemstillinger, du møder, ud fra et menneskeretligt perspektiv.

På de efterfølgende sider bliver du præsenteret for en øvelse, der skal træne dig i at genkende menneskeretlige problemstillinger i din pædagogiske praksis.

Få blik for menneskeretlige udfordringer

En måde at få blik for menneskeretlige udfordringer er ved at tage et kig på skolen og dens sociale fællesskaber og stille spørgsmål til praksis med fokus på, hvem der er inkluderet og ekskluderet.

På næste side kan du læse en problemstilling om køn og uddannelsesvejledning. Du skal læse casen og overveje;

- Hvilke typer af spørgsmål bør du stille til din egen, kollegaernes eller skolens praksis for at få øje på en problematik som denne på jeres skole?

Hvilke børn kan ikke nyde deres rettigheder?

Hvem er udelukket fra fællesskaberne?

Hvilke karaktertræk eller kompetencer bliver værdsat højest i skolen, og hvorfor?

Hvilke konsekvenser kan det have for elevernes muligheder for lige deltagelse i samfundet?

Kan du få øje på problemet?

En undersøgelse udarbejdet af Institut for Menneskerettigheder viser, at vejlederne i grundskolen ikke er bevidste om køn i deres vejledning, hvilket i praksis betyder, at man præsenterer forskellige uddannelsesmuligheder afhængigt af, om eleven er en pige eller en dreng.

Ifølge undersøgelsen er vejledningen præget af en række traditionelle opfattelser af køn. Vejlederen undlader ofte at præsentere piger for uddannelser, der leder til et typisk 'mandefag' – og omvendt. Med andre ord lader vejlederne sig ubevidst styre af kønsnormer og stereotype forestillinger om sammenhængen mellem køn og uddannelse.

Konsekvensen heraf kan være, at de unge bliver begrænset i deres uddannelsesvalg og dermed i deres udfoldelsesmuligheder i samfundslivet.

Klik videre for at se en animationsfilm på 1 min, som er lavet i forlængelse af undersøgelsen i 2013.

Ryst posen

Ryst posen (2013) er en kort animationsfilm som har til formål at få eleverne til at reflektere over deres egne forestillinger om køn og uddannelsesvalg.

Diskutér gerne med dine medstuderende flere situationer, som du har observeret i praktik, hvor andre diskriminationsgrunde som eksempelvis religion, etnicitet, handicap eller seksuel orientering har været på spil.

7.6 Asylbørn i dansk skolesammenhæng

Asylbørn i en dansk skolesammenhæng

Børn på asylcentre har ret og pligt til at modtage undervisning, først på asylcentret og senere hen i folkeskolen. Som lærer eller pædagog kan du opleve at skulle arbejde på en asylcenterskole eller en folkeskole, hvor der går asylbørn.

Overvej følgende spørgsmål:

- Hvilke overvejelser om lærerens og pædagogens rolle som klasseledere kan det give anledning til?
- Hvad ved du om traumer og stressfaktorer hos børn, som har været igennem voldsomme hændelser, som eksempelvis krig og flugt?

MODERSMÅLSUNDERVISNING

Børn fra EU og norden har ret til at blive undervist i egne sprog og kulturer.

Det kan være problematisk for børn fra andre steder i verden ikke at modtage modersmålsundervisning. I tilfælde hvor børnene ikke får ophold, kan det stille dem dårligere, hvis de bliver sendt tilbage til deres hjemland og hverken taler, læser eller skriver deres sprog tilstrækkeligt f.eks. til at tage en uddannelse.

8.6 Tavshedspligt og Anne & kollegaerne

UNDERRETNING

Tavshedspligt

Som pædagogisk fagperson i grundskolen er du underlagt de gældende regler om tavshedspligt. Din underretningspligt går dog forud for din tavshedspligt. Det er imidlertid stadig vigtigt at kende rammerne for, hvordan man skal håndtere de personlige oplysninger om børn og unge og deres familier, man som lærer eller pædagog får kendskab til gennem arbejdet.

Tavshedspligten er med til at sikre den grundlæggende tillid mellem forældre, elever og skolens fagpersoner ved, at der kun udveksles fortrolige oplysninger med andre fagpersoner, når det er **nødvendigt** og har et **sagligt formål**.

På de næste sider kan du læse en case med en fiktiv situation i et personalerum. Casen afsluttes med en refleksionsøvelse om tavshedspligten.

HVAD INDEBÆRER TAVSHEDSPUGHTEN?

Som fagperson må man ikke videregive personlige og følsomme oplysninger om lærere, elever eller forældre, som man får kendskab til under sit arbejde. Det kan eksempelvis være oplysninger om en persons religiøse, seksuelle, politiske, helbredsmæssige, økonomiske, familiemæssige, arbejdsmæssige, sociale eller strafbare forhold.

Det er strafbart at bryde tavshedspligten.

LÆS MERE OM TAVSHEDSPUGHTEN

Du kan læse mere om din tavshedspligt i socialstyrelsens pjece 'Dialog om tidlig indsats'.

[Klik her for at gå til pjecen](#)

UNDERRETNING

ØVELSE

↓PDF

Tavshedspligten: Anne og kollegaerne

Reflektér over den præsenterede case i relation til tavshedspligten, og skriv dine overvejelser ned.

- Anser du, at personalets måde at agere på er i overensstemmelse med tavshedspligten?
 - Er der tale om udveksling af fortrolige oplysninger? Er det nødvendigt at dele oplysningerne? Og har det et sagligt formål?
- Hvilke udfordringer bør man overveje i forhold til tavshedspligten og det kollegiale samvær i personalerummet?
- Har du oplevet situationer i forbindelse med en praktik, hvor du mener, at tavshedspligten ikke blev overholdt? Hvis ja, så beskriv situationen.

DU KAN OGSÅ...

sammen med din studiegruppe vælg en situation, som en af jer har oplevet i praksis, som I finder tankevækkende.

Lav et kort skuespil, hvor I fremfører situationen, og optag den på film.

Afslut med at forklare de refleksioner, I har haft omkring situationen.

Del filmen med jeres medstuderende, f.eks. i holdets fælles rum, og diskutér jeres overvejelser.

UNDERRETNING

ØVELSE

Case: Anne og kollegaerne

Anne har i sin klasse eleven William. Hun har bemærket, at han ofte har blå mærker på armene, og han virker generelt ikke for ren. William har ikke altid madpakke med, og når han har, er det ofte hvidt toastbrød med marmelade.

William går i børnehaveklassen og går selv til og fra skole. Da der var forældremøde, mødte Williams forældre ikke op, og de har heller ikke reageret på et brev, hun har fået skolens kontor til at sende til dem. Anne har besluttet sig for, at hun er nødt til at lave en underretning.

Til frokost i personalerummet sætter hun sig sammen med sine kolleger Søren og Heidi, der underviser i udskoling, samt en praktikant fra læreruddannelsen. Hun fortæller, at hun vil lave en underretning på William, og hun forklarer i detaljer, hvad hun har observeret.

UNDERRETNING

ØVELSE

Case: Anne og kollegaerne fortsat

Kollegaerne spørger ind til hendes oplevelser og kommenterer, at det også er for dårligt med den slags forældre. De spørger, om William ikke også bor i det boligkompleks i byen, der er kendt for at have mange socialt udsatte familier. Anne bekræfter, at det er tilfældet og tilføjer, at forældrene vist også er arbejdsløse – William kunne ikke finde på noget at tegne, da de en dag i klassen skulle tegne, hvad deres forældre arbejder med.

Sune, som er pædagog i en anden klasse i indskoling, kommer forbi og spørger, om det er William de snakker om. Anne svarer ja, og fortæller hvorfor. Sune spørger interesseret ind til detaljer, og Anne svarer beredvilligt.

8.7 Menneskerettigheder og underretning

UNDERRETNING

ØVELSE

Menneskerettigheder og underretning

Overvej, hvordan menneskerettighederne er relevante i relation til underretninger inden for de fire dimensioner. Overvej også, hvordan menneskerettighederne kan anvendes som et redskab til at få øje på de pædagogiske udfordringer, der knytter sig til underretninger.

Du kan reflektere på egen hånd eller i fællesskab med din studiegruppe.

Hvilke menneskerettigheder og nationale love på området er relevante at kende til for at vurdere eventuelle menneskeretlige krænkelser eller udfordringer i forbindelse med underretninger?

Hvilke normer, mønstre og fordomme i min daglige praksis kan være relevante at reflektere over i relation til at foretage en underretning?

Hvilke situationer kræver en underretning? Hvilke hensyn og menneskeretlige udfordringer skal opvejes over for hinanden, når man vil foretage en underretning?

Hvordan udvikler vi en skolekultur blandt lærere, pædagoger og skoleledelse, hvor der underrettes og følges op på underretninger?

9.6 Hvordan skaber man et normkritisk læringsrum?

DET NORMKRITISKE LÆRINGSRUM

ØVELSE

Hvordan skaber man et normkritisk læringsrum?

TABUER I SKOLEN
En elev, der var homoseksuel på min skole ville nok, "gå meget stille med dørene". På den skole, hvor jeg tidligere var ansat, var bi- eller homoseksualitet ikke et tabu, og 'bøsse' blev ikke brugt som skældsord, sådan som det gør på den skole, hvor jeg er ansat nu.

DISKRIMINATION SKER IKKE
Vi gider ikke snakke ligestilling. Vi har været der – vi er kommet videre. Det er så indarbejdet. Det kan være, der er et behov på andre arbejdspladser. Den danske folkeskole er gennemsyret af ligestilling. Vi diskriminerer ikke på farve, religion eller seksuel orientering.

STEREOTYPE OPFATTELSER
Hvis der opstår episoder, hvor elever udtaler sig stereotypt om køn eller etnicitet, så får eleven besked på, at sådanne udtalelser tolereres ikke. Nogle gange sidder de muslimske elever med indvandrerbaggrund og ser lidt beklemte ud ved situationen, men det er der jo ikke noget at gøre ved. Så må man jo sørge for, at samtalen bliver på et sobert plan, og at man nuancerer tingene.

Baseret på lærerudtalelser
Institut for Menneskerettigheder 2013

Hvordan skaber man et normkritisk læringsrum?

Reflektér over de tre udtalelser på forrige side, og diskutér med dine medstuderende.

- Kan du genkende de argumenter og bekymringer, der bliver fremført i udtalelserne? Beskriv dine overvejelser og tag gerne udgangspunkt i lignende eksempler.
- Hvordan tror du, at du ville reagere, hvis det var din kollega, der kom med udtalelserne? Beskriv gerne, hvordan du mener, skolen bør håndtere situationer som disse.
- Hvad mener du kan medvirke til at udvikle en normkritisk pædagogisk praksis, der anerkender forskellighed?

Skriv jeres overvejelser ned, og medbring dem i undervisningen.

9.7 Skolers arbejde med forskellighed

Skolers arbejde med forskellighed

I folkeskolens formålsparagraf står der, at skolen skal give eleverne kundskaber og færdigheder, der "gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer".

Overvej;

- Om du har oplevet i en praktik, et studiejob eller fra din egen skoletid, at skolen arbejdede med at udvikle en pædagogisk praksis, der forholder sig til forskellighed i skolens elevgruppe?
- I hvor høj grad tror du, at skoler arbejder med forskellighed i den pædagogiske praksis?

Klik videre og se, hvad en undersøgelse blandt lærere viser om skolers arbejde med forskellighed.

9.9 Menneskerettigheder og normkritisk læringsrum

DET NORMKRITISKE LÆRINGSRUM

ØVELSE

Menneskerettigheder og normkritisk læringsrum

Overvej, hvordan menneskerettighederne er relevante i relation til normkritiske læringsrum inden for de fire dimensioner. Overvej også, hvordan menneskerettighederne kan anvendes som et redskab til at få øje på pædagogiske udfordringer, der knytter sig til normkritik.

Du kan reflektere på egen hånd eller i fællesskab med din studiegruppe.

Hvilke normer, mønstre og fordomme i min daglige praksis kan være relevante at reflektere over i relation til at skabe lige muligheder?

Hvilke menneskerettigheder og nationale love på området er relevante at kende til for at vurdere evt. menneskeretlige udfordringer?

Hvilke forestillinger om f.eks. køn kan du genkende i din praksis? På hvilke måder forholder du dig til forskellige familieformer i forældresamarbejdet?

Hvordan udvikler vi en skolekultur, hvor menneskerettighederne respekteres og praktiseres? Og på hvilken måde kan menneskerettighederne være med til at styrke fællesskaber og bemyndige individer?

10.4 Fællesskabers betydning

INKLUSION I HVERDAGEN

ØVELSE

Fællesskabers betydning

Overvej, hvilken betydning fællesskaber har for dig.

- Hvad er fællesskab for dig?
- Hvad betyder det for dig at være en del af fællesskaber?
- Hvordan tror du, du ville have det, hvis du ikke var en del af nogle fællesskaber?

DU KAN OGSÅ...
tage billeder sammen med din studiegruppe af ting eller situationer, der illustrere fællesskabers betydning.
Del billederne med undervisningsholdet, og diskutér jeres overvejelser.

10.9 Inklusionsudfordringer i skolen

INKLUSION I HVERDAGEN

ØVELSE

Inklusionsudfordringer i skolen

På næste side kan du læse fire forskellige cases, der omhandler hhv. religion og handicap i en skolekontekst. De to cases, der omhandler religion, er sager, der har været for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, mens de to cases om handicap er baseret på virkelige situationer, som pædagogiske fagpersoner kan møde i skolen.

Udvælg én af casene, og overvej følgende:

- Hvilke inklusionsudfordringer er der i casen?
- Hvilke hensyn er vigtige at overveje, hvis du som lærer eller pædagog skal håndtere den pågældende situation?

Udvælg sammen med din studiegruppe én case, som I ønsker at diskutere.

INKLUSION I HVERDAGEN

ØVELSE

CASE 1: Religiøs beklædning i idrætstimerne

En fransk elev klagede i 2009 over at være blevet bortvist fra sit gymnasium efter gentagne gange at have nægtet at tage sin muslimske hovedbeklædning af under idræt. Ifølge skolen var der tale om et brud på princippet om sekularisme, på møde- og deltagelsespligten og på skolens interne regler om sundhed og sikkerhed under sportsudøvelse. Eleven mente, at bortvisningen udgjorde en krænkelse af hendes ret til religionsfrihed og hendes ret til uddannelse.

Domstolen mente, at der *ikke* var tale om en ulovlig krænkelse af religionsfriheden. Argumentet var, at forbuddet for det første fremgik af forskellige love og regler, som eleven var bekendt med og havde accepteret, da hun blev optaget på skolen, og for det andet, at skolen have et legitimt formål med begrænsningen, som var overholde princippet om adskillelse af kirke og stat og derved sikre statens neutralitet og respekt for andres religionsfrihed og den offentlige orden. Da eleven på trods af bortvisningen havde mulighed for at fortsætte sine studier på distance-kurser, var der ifølge domstolen ikke grund til at overveje, om retten til uddannelse var blevet krænket.

[Læs hele afgørelsen her](#)

CASE 2: Krucifikser i klasseværelset

En Italiensk kvinde bragte sagen om, hvorvidt kristne kors skulle hænge fremme i de italienske klasselokaler for den Europæiske Menneskeretsdomstol i 2006 – blandt andet ift. artikel 9, ”retten til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed” i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Kvinden mente, at det var et brud på deres hendes ret til at opdrage sine børn uden for en religiøs kontekst, at børnene skulle konfronteres med et krucifiks i skolen.

Kvinden fik først medhold i sin klage fra den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i 2009, hvorefter storkammeret ved domstolen, efter klage fra den italienske stat, i 2011 omgjorde dommen. De afviste, at dette var i strid med menneskerettighederne. Argumentet var, at et krucifiks i sig selv er et passivt symbol, som ikke indoktrinerer elever sammenlignet med eksempelvis religiøse aktiviteter eller skolens eller lærernes sprog.

[Læs hele afgørelsen her](#)

CASE 3: Når handicappet er usynligt

Ellen er 7 år, og er en vellidt og sød elev. Hun følger med i timerne, og er smilende. Hun er dog meget genert og umoden, og hun tør ikke sige noget højt i klassen. Ellen har en diagnose, der hedder stille ADHD.

Bag det tavse smil gemmer der sig en lidt anderledes pige. Hun har ikke let ved at følge med fagligt, og timerne er derfor en kamp. Når lærerne giver fælles beskeder, går de ofte hen over hovedet på hende. Hun bliver forstyrret af den mindste støj, eksempelvis en roden med tasker, en sidemand, som fløjter, eller en elev, som pludselig rejser sig op. Hun mister fokus, og det eneste hun tænker på, det er at få det til at stoppe.

Ellens handicap er usynligt. Hun generer ingen, og hun er meget let at overse. Forældre til et udadreagerende ADHD-barn har mavepine over de mange opringninger fra skolen. Ellens forældre har det lige modsat. De ville næsten blive glade, hvis skolen kontaktede dem, så de vidste, at Ellens pædagoger og lærere har fået øje på deres barns udfordringer.

CASE 4: Hensyn mellem den urolig elev og fællesskabet

Thomas er klasselærer for en 6. klasse. I klassen er der to drenge, som ofte tager Thomas' opmærksomhed. Denne ene dreng har ADHD, mens den anden dreng ikke har en diagnose, men er under udredning.

De to drenge har vanskeligt ved at klare opgaver på egen hånd, og Thomas bruger derfor meget tid ved deres side. Begge drenge er uhyre temperamentsfulde, og de farer hurtigt op, hvis ting ikke lykkes eller ikke bliver, som de gerne vil have det. Særligt den ene af drengene skal man være god til at afkode, hvilket humør han er i for at vide, hvad man kan sige til ham uden at skabe konflikt. Det er med til at skabe et stressende klasse miljø for både klassekammeraterne, der ofte er bange for at drengene bliver aggressive og for Thomas og hans kollegaer, der arbejder med klassen.

Det er ofte, at Thomas efter en time har dårlig samvittighed over, at han ikke har givet nok opmærksomhed til de resterende elever i klassen.

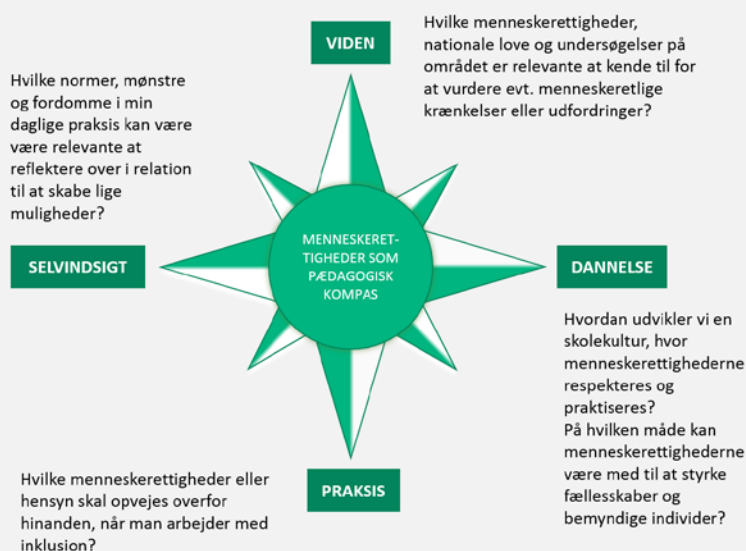

10.10 Menneskerettigheder og inklusion

Menneskerettigheder og inklusion

Overvej, hvordan menneskerettighederne er relevante i relation til inklusion inden for de fire dimensioner. Og hvordan menneskerettighederne kan anvendes som et redskab i arbejdet med inklusion.

Du kan reflektere på egen hånd eller i fællesskab med din studiegruppe.

11.4 Hvornår er der tale om magtanvendelse?

MAGTANVENDELSE

ØVELSE

Hvornår er der tale om magtanvendelse?

Lovgivningen præciserer ikke nærmere, hvad vi skal forstå ved magt. Du præsenteres her for en række eksempler på situationer, der kan opstå i hverdagen for pædagoger og lærere.

Overvej, og diskutér med dine studiegruppe:

- Hvilke situationer forstår du/I som anvendelse af magt over for børn og unge i skolen?

Når der råbes til eleven

Når læreren griber fast i eleven og flytter eleven mod dennes vilje

Når der tales højt direkte ind i ansigtet på eleven

Når læreren griber fat om eleven og rusker denne

Når eleven taler til læreren, men denne ignorerer eleven

Når læreren tager fat i eleven og holder dennes hoved for at få øjenkontakt

Når læreren griber løst om elevens håndled og fører eleven væk

Når eleven fastholdes, fordi vedkommende fx skriger, råber eller lignende

11.10 Hændelser med magtanvendelse i skolen

MAGTANVENDELSE

ØVELSE

Hændelser med magtanvendelse i skolen

På de følgende sider præsenteres du for en række cases. Det er virkelige forløb, som de er beskrevet af frustrerede forældre til forældrerådgivningen hos Skole & Forældre. Der findes ingen afgørelser eller klare sagsbeskrivelser af hændelserne.

Brug casene som afsæt til sammen med dine medstuderende at diskutere og reflektere over magtanvendelse.

- Hvordan kan man undgå eller minimere unødigt anvendelse af magt i skolen?
- I hvilke situationer kan magtanvendelse være det bedste pædagogiske redskab?

Cases om magtanvendelse

Case 1: Fysisk konflikt

Case 1: Fysisk konflikt

Case 2: Ulovlig sanktion

Case 3: Taget i armen

Case 1: Fysisk konflikt

”Jeg har brug for et råd i forbindelse med min søns skolegang på en heldagsskole. Han er 15 år og går på 8. klassetrin på en privat heldagsskole. Tre dage før juleferien var han udsat for et meget voldsomt overgreb fra en af sine lærere. Han kom hjem med røde mærker på halsen og i nakken og en stor hudafskræbning på den ene albue. Det skal lige nævnes, at min søn aldrig er udadreagerende men meget verbal, når der er konflikter. Jeg har bedt om at få en skriftlig indberetning om episoden. Nu efter en måned er den blevet læst op for min søn, og de vil så have, at han skal underskrive den. Jeg mener, at det er min mand eller jeg, som skal underskrive den, da min søn er mindreårig. Desuden mener jeg, at det skal indberettes til kommunen, at der har været tale om en fastholdelse. Hvordan er vi stillet i denne situation?”

[Du kan finde casen og se svaret fra forældrerådgiverens konsulent her](#)

Cases om magtanvendelse

Case 2: Ulovlig sanktion

Case 1: Fysisk konflikt

Case 2: Ulovlig sanktion

Case 3: Taget i armen

Case 2: Ulovlig sanktion

Min søn i 7. klasse har gennem nogen tid haft lidt problemer omkring skolegangen. Fagligt har han et niveau svarende ca. til gennemsnittet - så det er ikke her, problemet er.

Der har før jul været nogle samtaler mellem min søn og AKT/den på stedet udnævnte afdelingsleder. Det gik umiddelbart på, at min søn efter skolens opfattelse ikke altid respekterer klassens regler. Der er aldrig mig bekendt udstedt advarsler etc. Hvis det er sket, er det IKKE sket skriftligt til os. Til den seneste skole/hjem fremgår det også af elevplanen, at det går fint, men at han arbejder lidt for lidt og kunne være lidt mere aktiv i timerne. Samtidig pointeres fra klasselæreren, at min søn har svært ved at finde ind i de rette arbejdsgrupper ved gruppearbejde (læs han vælger at arbejde sammen med de forkerte).

I sidste uge blev vi ringet op fra afdelingslederen, der fortalte, at

Cases om magtanvendelse

Case 3: Taget i armen

Case 1: Fysisk konflikt

Case 2: Ulovlig sanktion

Case 3: Taget i armen

Case 3: Taget i armen

Vi har en dreng på 8 år i 2. klasse. Der har i går været en episode i natur/teknik. Det er en dobbelttime, hvor de undervejs har en lufter. Vores dreng tager nogle fodboldkort med ud, som han plejer, men han bliver kaldt tilbage af læreren og får besked på, at det må han ikke. Han lægger dem tilbage i tasken og går derefter hen og tager en bold i en kasse i stedet. Læreren bliver meget sur og siger, at han skal gå op på kontoret. Han bliver selv irriteret og kaster bolden ned i kassen. Læreren griber derefter hårdt fat i armen på ham, så han er ved at falde omkuld. Derved rammer hans anden arm en ting på et bord ved siden af. Læreren beskylder ham nu for at ville kaste tingen efter læreren og vores dreng svarer, at han lyver. Læreren trækker ham så hele vejen (50-100m) ned ad gangene til kontoret. Læreren holder så hårdt, at vores dreng græder, men da han siger til læreren, at det gør ondt, svarer læreren bare ”nå” og fortsætter. Læreren slipper ham først lige inden, de går ind på kontoret, hvorefter han bliver placeret på en stol. Senere kommer en anden lærer og

11.12 Menneskerettigheder og magtanvendelse

MAGTANVENDELSE

ØVELSE

Menneskerettigheder og magtanvendelse

Overvej, hvordan menneskerettighederne er relevante i relation til magtanvendelse inden for de fire dimensioner. Og hvordan menneskerettighederne kan anvendes som redskab til at diskutere magtanvendelse?

Du kan reflektere på egen hånd eller i fællesskab med din studiegruppe

VIDEN
Hvilke menneskerettigheder og nationale love på området er relevante at kende til for at vurdere evt. menneskeretlige krænkelser eller udfordringer i forbindelse med magtanvendelse?

DANNELSE
Hvordan udvikler vi en skolekultur blandt lærere, pædagoger og ledere, hvor der reflekteres over unødigt magtanvendelse og følges op på eventuelle situationer med magtanvendelse?

PRAKSIS
Oplever jeg situationer med unødigt magtanvendelse? Hvornår mener jeg, der er tale om magtanvendelse? Hvilke hensyn og menneskerettigheder skal opvejes overfor hinanden i relation til magtanvendelse?

SELVINDSIGT
Hvilke normer, mønstre og fordomme i min daglige praksis kan være relevante at reflektere over i relation til magtanvendelse?

MENNESKERETTIGHEDER SOM PÆDAGOGISK KOMPAS

5. Quizzer

Der findes seks quizzer i forløbet. Det er muligt at komme videre i en quiz efter 2. svarforsøg, selv om man svarer forkert. Quizzens nummer henviser til nummeret i materialets menu, hvor du kan finde quizzen.

- 4.6 Hvad er barnets bedste?
- 7.9 Asylbørn og det pædagogiske kompas
- 8.4 Underretningspligt
- 9.1 Normer om køn
- 10.6 Er fællesskab en menneskeret?
- 11.6 To former for magtanvendelse

4.6 Hvad er barnets bedste?

MENNESKE-
RETTIGHEDERNES
RELEVANS FOR EN
PÆDAGOGISK PRAKSIS

QUIZ

Hvad er barnets bedste?

Læs nedenstående to citater fra Socialstyrelsen, og test dig selv på næste side i en quiz om barnets bedste.

”

Barnets Reform (...) fremhæver, at støtten til børn og unge skal ydes med henblik på at sikre barnets bedste. Begrebet 'barnets bedste' er et af de vigtige principper i FN's konvention om barnets rettigheder. Der skal med andre ord lægges afgørende vægt på, at særlig støtte gives med udgangspunkt i barnet. Hvis der er konflikt mellem forældrenes interesser og barnets behov, er der således ingen tvivl. Hensynet til barnets behov vejer tungest.

- Håndbog om Barnets Reform s. 13

”

Barnets bedste [skal] altid være i centrum for indsatsen, og indsatsen [skal] altid målrettes barnets udvikling og trivsel. I de tilfælde, hvor der er en modsætning mellem f.eks. barnets og forældrenes interesser, skal det sikres, at det er barnets behov, der er i centrum. I langt de fleste tilfælde vil det dog være til barnets bedste, at støtten gives med udgangspunkt i et tæt samarbejde med forældrene, herunder at forældrene får hjælp til at bakke op om barnets opvækst.

- Håndbog om Barnets Reform s. 327

[Find håndbogen om Barnets Reform her](#)

MENNESKE-
RETTIGHEDERNES
RELEVANS FOR EN
PÆDAGOGISK PRAKSIS

QUIZ

Hvad er barnets bedste?

Hvilke forhold fremhæver Socialstyrelsen som centrale i relation til at vurdere barnets bedste? (Flere svar er mulige)

- Det vil altid være barnets bedste, at forældrene beslutter alle forhold, der vedrører deres barn
- Enhver indsats vedrørende et barn må afvejes i forhold til økonomiske hensyn
- Indsatsen skal altid målrettes barnets udvikling og trivsel
- Hensynet til barnets behov vejer tungest, hvis der er konflikt mellem forældrenes interesser og barnets behov
- Det vil ofte være til barnets bedste, at støtten gives med udgangspunkt i et tæt samarbejde med forældrene, herunder at forældrene får hjælp til at bakke op om barnets opvækst
- Der skal lægges afgørende vægt på, at særlig støtte gives med udgangspunkt i barnet
- Barnets bedste skal altid være i centrum for indsatsen

Du kan finde hjælp i teksten på forrige side.

Det er helt korrekt - sådan!

- Der skal lægges afgørende vægt på, at særlig støtte gives med udgangspunkt i barnet.
- Hensynet til barnets behov vejer tungest, hvis der er konflikt mellem forældrenes interesser og barnets behov
- Barnets bedste skal altid være i centrum for indsatsen
- Indsatsen skal altid målrettes barnets udvikling og trivsel.
- Det vil ofte være til barnets bedste, at støtten gives med udgangspunkt i et tæt samarbejde med forældrene, herunder at forældrene får hjælp til at bakke op om barnets opvækst.

De økonomiske hensyn og forældrenes eventuelle uenigheder må ikke veje tungere end hensynet til barnets perspektiv. Det betyder dog ikke, at de to forhold ikke kan inddrages i en vurdering af barnets bedste.

Fortsæt

7.9 Asylbørn og det pædagogiske kompas

TRIVSEL OG SÅRBARE GRUPPER

QUIZ

Menneskerettigheder og børn i asylfamilier

På den næste side præsenteres du for en quiz, hvor du skal udfylde det pædagogiske kompas. Du skal bruge din viden om problematikker omkring asylbørns rettigheder i Danmark, som du er blevet præsenteret for på de foregående sider.

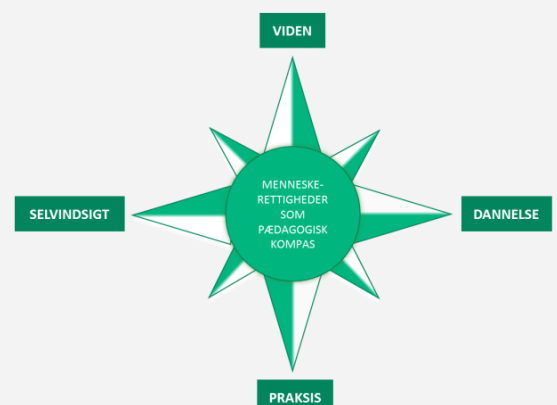
Klik videre for at starte quizen.

TRIVSEL OG SÅRBARE GRUPPER

QUIZ

Træk et udsagn hen til den dimension i modellen, du mener teksten passer sammen med.

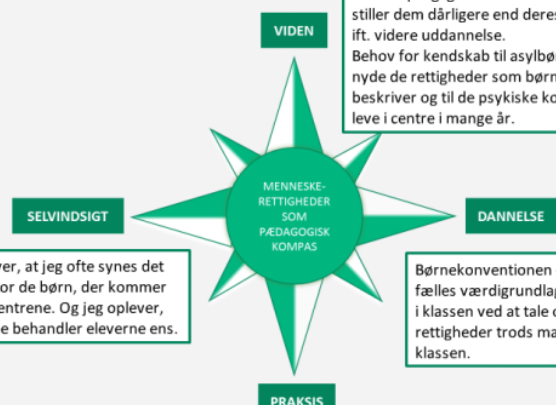
Undervisningen foregår på dansk, og kun nogle af børnene modtager undervisning i deres modersmål.

Børnefælles i klasserummet, at jeg ikke behandler eleverne ens.

Jeg oplever, at jeg ofte synes det er synd for de børn, der kommer fra asylcentre. Og jeg oplever, at jeg ikke behandler eleverne ens.

muligheder for at nyde de rettigheder som børnekonventionen beskriver og til de psykiske konsekvenser ved at leve i centre i mange år.

QUIZ

Jeg oplever, at jeg ofte synes det er synd for de børn, der kommer fra asylcentre. Og jeg oplever, at jeg ikke behandler eleverne ens.

Undervisningen foregår på dansk, og kun nogle af børnene modtager undervisning i deres modersmål. Tosprogede elever møder derfor en række sproglige barrierer i undervisningen, som stiller dem dårligere end deres klassekammerater ift. videre uddannelse. Behov for kendskab til asylbørns muligheder for at nyde de rettigheder som børnekonventionen beskriver og til de psykiske konsekvenser ved at leve i centre i mange år.

Børnekonventionen er med til at skabe et fælles værdigrundlag og styrke fællesskabet i klassen ved at tale om vores fælles rettigheder trods mangfoldige kulturer i klassen.

Jeg lader ofte asylbørnene bidrage med viden om deres egen religion eller kulturelle baggrund. Det bidrager til undervisningen med viden, jeg ikke selv har - men det kan også positionere barnet i en uheldig ekspertposition, som de ikke magter eller ønsker.

8.4 Test dit kendskab til den skærpede underretningspligt

UNDERRETNING

QUIZ

Test dit kendskab til den skærpede underretningspligt

På næste side kan du teste i din viden om den skærpede underretningspligt for fagpersoner.

Du kan finde hjælp til at besvare spørgsmålene i pjecen 'Dialog om tidlig indsats' udgivet af Socialstyrelsen. Her finder du klare beskrivelser af, hvornår du som fagperson på skoleområdet har pligt til at underrette, og hvad du skal underrette om.

[Gå til pjecen her](#)

UNDERRETNING

QUIZ

Hvordan foretages en underretning?

- Der er ingen formkrav til, hvordan du skal underrette. Du kan underrette mundtligt eller skriftligt og med mulighed for at være anonym.
- Du skal altid foretage en underretning skriftligt. For at sikre det videre samarbejde med barnet og barnets familie skal du desuden oplyse dit navn.

Rigtigt - godt gået!

Der er **ingen formkrav** til, hvordan du skal underrette. Du kan underrette mundtligt eller skriftligt og med mulighed for at være anonym.

Se side 42 i "Dialog om tidlig indsats"

Fortsæt

Hvornår skal du som fagperson foretage en underretning?

- Det er vigtigt, at du i første omgang inddrager din leder og dine kollegaer for at se, om der kan findes en løsning i eget regi.
- Det er vigtigt, at du gør det med det samme. Du skal altså ikke først i eget regi forsøge at løse problemerne.

Rigtigt!

Det er vigtigt, at du gør det med det samme. Du skal altså ikke først i eget regi forsøge at løse problemerne.

Se side 39 i "Dialog om tidlig indsats"

Fortsæt

Hvor i Serviceloven fremgår reglen om fagpersoners skærpede underretningspligt? § _____

Rigtigt - sådan!

Det korrekte svar er § 153.

Personer, der udfører offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunen, hvis de under udførelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte, at et barn umiddelbart efter fødslen, kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold, eller at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for vold eller andre overgreb.

Fortsæt

Hvis du er ansat inden for skoleområdet, skal du være opmærksom på, at du har underretningspligt, hvis et barn eller en ung undlader at opfylde undervisningspligten eller har et ulovligt _____

Det er helt rigtigt!

Hvis du er ansat inden for skoleområdet, skal du være opmærksom på, at du har underretningspligt, hvis et barn eller en ung undlader at opfylde undervisningspligten eller har et ulovligt skolefravær/fravær.

Se side 38 i "Dialog om tidlig indsats"

Fortsæt

9.1 Normer om køn

Normer for køn

På de efterfølgende sider møder du en række udsagn, som tager udgangspunkt i traditionelle opfattelser af kønsforskelle.

Test dig selv i, hvilke udsagn, du mener, er sande eller falske.

Der er forskel på mande- og kvindehjerner, derfor er mænd bedre til matematik og kvinder bedre til sprog.

- Sandt
- Falsk

Helt korrekt!

Udsagnet er falsk.

Videnskaben viser, at mænd og kvinder er lige gode og lige dårlige til alt fra matematik til sprog.

Fortsæt

Kønsforskelle er naturgivne og styres af hormoner - derfor har kvinder større interesse i børnepasning og håndarbejde og mænd større interesse for teknik og fodbold.

- Sandt
- Falsk

Det er helt korrekt!

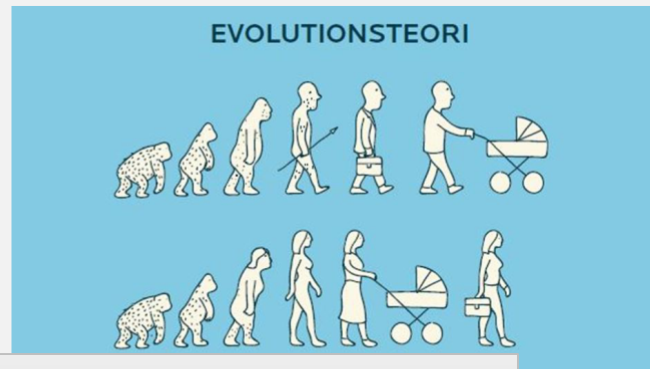
Udsagnet er falsk.

Studier af hormonelle forskelle hos spædbørn kan ikke forklare kønsrollerne.

Fortsæt

I stenalderen gik mænd på jagt og kvinder lavede mad og passede børn, men det har ingen indflydelse på mænd og kvinders evner i dag.

- Sandt
- Falsk

Korrekt - sådan!

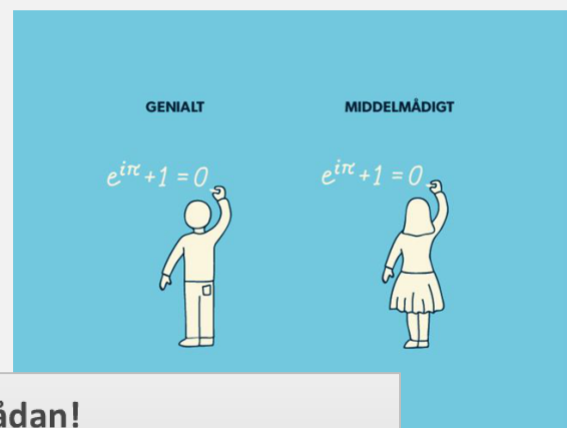
Udsagnet er sandt.

Mænd og kvinders evner er meget ens, når vi undersøger dem. Der er derfor ikke et belæg om, at vi har nedarvet specifikke evner fra stenalderen, som forklarer en naturlig arbejdsdeling.

Fortsæt

Grunden til, at der er flest mænd, der får Nobels Fredspris er, at mænd i højere grad scorer ekstremt højt eller ekstremt lavt på IQ-skalaen, hvorimod kvinder oftere ligger indenfor normalområdet.

- Sandt
- Falsk

Korrekt - sådan!

Udsagnet er falsk.

Idéen holder ikke vand, når man tester den globalt. Der er nemlig forskel fra kultur til kultur. Det handler nok i højere grad om socialisering end biologi og køn.

Fortsæt

Kvinder er mere empatiske end mænd.
Derfor ville verden være mere fredelig, hvis
der var flere kvinder, der var ved magten.

- Sandt
- Falsk

Korrekt - godt gået!

Udsagnet er falsk.

Der er intet historisk bevis for, at dette er sandt og der er intet bevis for, at kvinder fra naturens hånd er mere empatiske end mænd.

Fortsæt

10.6 Er fællesskab en menneskeret?

Er fællesskab en menneskeret?

Selv om fællesskab ikke er en særskilt menneskerettighed, findes der imidlertid rettigheder for børn, der beskriver;

- barnets ret til deltage i foreningsliv
- ret til viden og information, der bl.a. kan være med til fremme barnets sociale velfærd
- ret til deltagelse i det kulturelle liv
- ret til deltagelse i samfundslivet for børn med særlige behov, eksempelvis handicap.

Undersøg, hvilke artikler i børnekonventionen der beskriver disse fire nævnte rettigheder i relation til barnets sociale liv. På de næste sider skal du udfylde tomme felter med de nævnte artikler.

Du kan læse
[børnekonventionen](#)
[her](#)

Hvilken artikel beskriver børns ret til at deltage i foreningsliv?

Artikel

Korrekt!

Det korrekte svar er: **Artikel 15**
"Deltagerstaterne anerkender barnets ret til foreningsfrihed og dets frihed til at deltage i fredelige forsamlinger."

Fortsæt

Hvilken artikel beskriver børns ret til viden og information, der bl.a. kan fremme deres sociale velfærd?

Artikel

Korrekt - sådan!

Det korrekte svar er: **Artikel 17**
"Deltagerstaterne erkender massemediernes vigtige rolle og skal sikre, at barnet har adgang til information og materiale fra forskellige nationale og internationale kilder, særligt sådanne, hvis formål er at fremme barnets sociale, åndelige og moralske velfærd og fysiske og psykiske".

Fortsæt

Hvilken artikel beskriver børn med handicaps ret til deltagelse i samfundslivet?

Artikel

Korrekt - godt gået!

Det korrekte svar er: **Artikel 23**

"Deltagerstaterne anerkender, at et psykisk eller fysisk handicappet barn bør have et indholdsrigt og menneskeværdigt liv under forhold, der sikrer værdighed, fremmer selvtilliden og medvirker til barnets aktive deltagelse i samfundslivet".

Fortsæt

Hvilken artikel beskriver børns ret til deltagelse i det kulturelle liv?

Artikel

Korrekt - godt gået!

Det korrekte svar er: **Artikel 31**

"Deltagerstaterne anerkender barnets ret til hvile og fritid, til at lege og dyrke fritidsinteresser, som er passende for barnets alder, og til frit at deltage i det kulturelle og kunstneriske liv".

Fortsæt

11.6 Hvilken form for magtanvendelse?

MAGTANVENDELSE **QUIZ**

Hvilken form for magtanvendelse?
Ofte taler vi om både fysisk og psykisk magt. På næste side ser du en række beskrivelser af handlinger, de kan forekomme i skolen.

Match beskrivelsen med den kategori, der kan beskrive handlingens form for magtanvendelsen; fysisk eller psykisk magtanvendelse.

Du skal trække kasserne med beskrivelser hen til de orange bokse.

MAGTANVENDELSE **QUIZ**

Forhindre en ophidset elev i at forlade
Fastholdelse af elev, som på grund af voldsom eller truende adfærd er til fare for andre elever/voksne.

FYSISK MAGTANVENDELSE **PSYKISK MAGTANVENDELSE**

Helt rigtigt!

FYSISK MAGTANVENDELSE	PSYKISK MAGTANVENDELSE
Fastholdelse af elev, som på grund af voldsom eller truende adfærd er til fare for andre elever/voksne.	Hånlig tale eller tale, der (bevidst) går over elevens forstand.
Forhindre en ophidset elev i at forlade lokalet ved at blokere for eleven.	Nedsættende tale til/om eleven fra lærerens side.
Flytter eleven mod dennes vilje.	Brug af ironi overfor eleven.

Fortsæt

6. Referencer og ressourcer

- [Augustinussen, Majbrit \(2016\) "Lærerne ser ikke min datters handicap" i Folkeskolen](#)
- [Børnerådet \(2015\): "Høringssvar: Hvorfor klager børn ikke over magtanvendelser?"](#)
- [Center for Ligebehandling af Handicappede \(2005\): "Magtanvendelse i Folkeskolen"](#)
- [Dalgård, Nina Thorup \(2016\): "Manglende forældreomsorg værre end krigstraumer", på ku.dk, 25. januar 2016](#)
- [Danmarks Lærerforening \(2002\): "Professionsidealet"](#)
- [Dansk flygtningehjælp \(2011\): "Flygtningebørn – virkningsfulde indsatser"](#)
- [Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol \(2015\); "Factsheet – Religious symbols and clothing"](#)
- [Dignity, Dansk Institut mod Tortur \(2011\): "Psychosocial stress factors in refugee mental health family perspectives"](#)
- [FN \(2013\): "General comment No. 14 \(2013\) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration \(art. 3, para. 1\)"](#)
- [Institut for Menneskerettigheder: "Ligebehandling i daginstitutioner og folkeskole"](#)
- [Institut for Menneskerettigheder \(2013\): "Menneskerettigheder på skoleskemaet"](#)
- [Institut for Menneskerettigheder \(2015\): "Hvem får posten? Analyse af kommuners information til forældre"](#)
- [Institut for Menneskerettigheder \(2015\): "Status 2014-2015, Delrapport Børn"](#)
- [Institut for Menneskerettigheder \(2015\): "Status 2014-2015, Delrapport Køn"](#)
- [Institut for Menneskerettigheder \(2015\): "Status 2014-2015, Delrapport Uddannelse"](#)
- [Jørgensen, Per, S. \(2009\): "Hvordan er det gået med Barnets tarv – i kølvandet på de sidste års reformer?" i: Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift, Nr. 3, 2009](#)
- [KL \(2015\): "De udsatte børn – fremtiden er deres"](#)
- [Ministeriet for Børn og Undervisning \(2012\); "God orden i folkeskolen"](#)
- [Montgomery, Edith og Linnet, Sidsel \(2012\): "Børn og unge med flygtningebaggrund - Anbefalinger til professionelle"](#)
- [Montgomery, Edith i Sonne, Frederik \(2015\): "Flygtningebørn: Fem gode råd til at tackle traumer i klasselokalet", på folkeskolen.dk, 23. oktober 2015](#)
- [OSCE/ODIHR \(2012\): "Guidelines on Human Rights Education for Secondary School Systems"](#)
- [R. Gomes \(Ed.\)\(2012\): "Compass - Manual for human rights education with young people", Strasbourg: Council of Europe Publishing](#)
- [Region Hovedstadens Psykiatri \(2014\): "Børn som pårørende i psykiatrien"](#)
- [Røde Kors \(2010\): "Børn i risikozonen"](#)
- [SFI \(2006\): "Livsvilkår for børn med familie på danske asylcentre"](#)
- [SFI \(2010\): "Køn og etnicitet i uddannelsessystemet: litteraturstudier og registerdata"](#)
- [SIF \(2010\): "Sundhed og trivsel blandt indvandrere og efterkommere og etniske danskere"](#)
- [SFI \(2011\): "Omsorgssvigt"](#)
- [SFI \(2014\): "Anbragte børn og unges trivsel 2014"](#)
- [SIF \(2014\): "Skolebørnsundersøgelsen 2014"](#)
- [Socialstyrelsen: "Børn der oplever vold"](#)
- [Socialstyrelsen \(2015\): "Dialog om tidlig indsats"](#)
- [Sundhedsstyrelsen \(2011\) "Børn i familier med alkoholproblemer – gode eksempler på kommunal praksis"](#)

- [Sundhedsstyrelsen \(2011\): "Mistrivsel blandt skolebørn"](#)
- [Undervisningsministeriet \(2014\): "Ro og klasseledelse i Folkeskolen"](#)
- [Vejledning nr. 3 til Serviceloven \(2013\): "Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier"](#)

Ressourcer

- [FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder](#)
- [Den Europæiske Menneskerettighedskonvention](#)
- [EU's Charter om grundlæggende rettigheder](#)
- [FN's børnekonvention](#)
- [FN's handicapkonvention](#)
- [Europarådets charter om uddannelse i demokratisk medborgerskab og undervisning i menneskerettigheder](#)
- [FN's Erklæring om undervisning i menneskerettigheder](#)
- [Salamanca-erklæringen](#)
- [Folkeskolens formålsparagraf](#)
- [Serviceloven](#)
- [Bekendtgørelsen af fremme af god orden i folkeskolen](#)

Inspiration til undervisningsmateriale om menneskerettigheder

Hjemmesider

- [Institut for Menneskerettigheders læringsportal](#)
- [Europarådets materialer om Human Rights Education](#)
- [FN's materialer om Human Rights Education](#)

Materialer

- Compasito: Manual on Human Rights Education for Children: [Gratis download på Europarådets hjemmeside](#)
- Compass: Manual for Human Rights Education with Young People: [Gratis download på Europarådets hjemmeside](#)
- Medborger Værktøjskassen: Kan bestilles hos [schultzboghandel](#) / Introduktion hos [Institut for Menneskerettigheder](#) og [Amondo](#)
- The Human Rights Education Toolbox: [Gratis download på Institut for Menneskerettigheders hjemmeside](#)

7. Kolofon

Udviklet af Institut for Menneskerettigheder i samarbejde med lektorer fra UCC, UCSJ, Metropol og UC SYD.

Forfatter: Kristina Helland Strandby

Redaktør: Cecilia Decara

Research og produktionsassistenter: Louise Gregersen & Lea Emilie Dam

Digital rådgiver: Jonas Hall-Nøregaard

Arbejdsgruppe: Lakshmi Sigurdsson, lektor UCC; Simon Renault, lektor UCSJ; Gry Eliassen, lektor Metropol; Hans Krab Koed, lektor UC SYD; Kristina Helland Strandby, Projektleder Institut for Menneskerettigheder; Cecilia Decara, Teamleder Institut for Menneskerettigheder.

Foto: Colourbox

Grafisk design: Sune Kjertsner Sørensen

© 2016 Institut for Menneskerettigheder

Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution

www.menneskeret.dk

8. Bilag - Modulbeskrivelse

Følgende modulbeskrivelse er udviklet af en arbejdsgruppe bestående af lektorer fra hhv. Metropol, UCC, UCSJ og UCSYD og Institut for Menneskerettigheder. Modulet er udviklet som et specialiseringsmodul på 10 ECTS point til læreruddannelsen. De formulerede mål ligger til grund for det udviklede e-læringsmateriale.

Tværfagligt specialiseringsmodul "Undervisning i menneskerettigheder"

Modultype, omfang og sprog

Tværfagligt specialiseringsmodul på 10 ECTS point. Modulsproget er dansk (evt. engelsk).

Kort beskrivelse af modulet

Formålet med modulet er, at styrke de studerendes kompetencer i at undervise i menneskerettigheder ud fra viden om menneskerettighedernes baggrund, samspil med og status i et moderne demokratisk samfund. Endvidere er formålet at de studerende reflekterer over hvordan menneskerettighederne kan være med til at besvare særlige problemstillinger i det pædagogiske arbejde og i forhold til folkeskolens formålsparagraf.

Modulets vidensgrundlag

Modulet bygger på national og international forsknings – og udviklingsviden om dannelse, demokrati og medborgerskab i en menneskerettighedskontekst. Herunder, overvejelser vedrørende hvordan menneskeretsforståelse kan være med til at besvare særlige problemstillinger i det pædagogiske arbejde og i forhold til folkeskolens formålsparagraf.

Modulet kvalificerer/ godkendes til kompetencemålsprøve i følgende fag:

- Pædagogik og lærerfaglighed
- KLM
- Kristendomskundskab/religion
- Samfundsfag

Forudsætninger for at læse modulet

Ingen.

Vidensmål: Den studerende har viden om	Færdighedsmål: Den studerende kan
---	--

viden om konventioner og rammer for undervisning i menneskerettigheder,	agere som menneskerettighedskonsulent på skolerne, herunder, bidrage til udvikling af nye tilgange til menneskerettighedsdidaktik,
pædagogiske tilgange, undervisningsmaterialer og øvelser der fremmer en menneskerettighedsbaseret tilgang til undervisning i menneskerettigheder,	planlægge og videreudvikle interaktive, partcipatoriske læringsforløb der handler om menneskerettigheder tilpasset alder, læringsmål og trin og som respekterer de deltagendes rettigheder,
den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og rapporteringscyklus i FN-systemet på særligt børne- og uddannelsesområdet,	analysere specifikke problemstillinger i skolen i lyset af internationale anbefalinger til Danmark på børne- og uddannelsesområdet,
menneskerettighedernes status i Danmark og samspillet mellem det danske demokratiske system og internationale organisationer som EU, Europarådet og FN på menneskerettighedsområdet,	formidle viden tilpasset alder og fag, om menneskerettighedernes baggrund, status og samspil med et moderne demokratisk samfund,
ligebehandlingsprincippet og dansk ligebehandlingslovgivning i medfør af international ligebehandlings- og ikke diskriminationslovgivning,	genkende og agere i forhold til oplevelser af ulighed og diskrimination blandt elever og lærere,
menneskerettighedernes historie og værdigrundlag,	karaktisere forholdet mellem folkeskolens formålsparagraf og menneskerettighederne
religion og menneskerettigheder i en skolekontekst,	afveje og håndtere etiske og menneskeretlige dilemmaer mellem religion og skole,
pædagogiske tilgange der tager udgangspunkt i at skabe lige muligheder for alle under hensyntagen til de i menneskeretten beskyttede diskriminationsgrunde,	kan undervise på måder der fremmer et fordomsfrit og inkluderende læringsmiljø uanset etnicitet, religion eller tro, alder, handicap, seksuel orientering eller kønsidentitet sociale baggrund eller andet,
lærers rolle i forhold til respekt for elevernes grundlæggende menneskerettigheder, herunder FN's børnekonvention og centrale principper vedrørende ligestilling (artikel 2), barnets tarv (artikel 3), liv og udvikling (artikel 6) og medbestemmelse (artikel 12),	karaktisere og diskutere lærers rolle i forhold til at respektere og fremme børns rettigheder i skolen, i fritiden og i familien,
centrale menneskerettigheder for udsatte børn i skole- og familiesammenhænge.	formulere indberetninger til social myndigheder i et passende sprog og med respekt for menneskerettighederne.